

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова приймальної комісії

проф. Олександр Бізюк

Бізюк

«25» квітня

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ «Основи економіки»

ОС Бакалавр

*на основі ОС бакалавр, ОС магістр, ОКР спеціаліст
з нормативним терміном навчання 2 р. 10 м.*

Освітня програма: Економіка
Спеціальність 051 Економіка
(денна та заочна форми навчання)

Умань - 2024

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета програми вступних випробувань для здобуття освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 051 «Економіка» – виявити рівень засвоєння знань та вмінь, визначених галузевими стандартами вищої освіти.

Основною метою вступного екзамену з основ економіки є перевірка знань та вмінь вступників.

Вступник повинен **знати**:

- соціально-економічні функції домогосподарства і фірм, як основних суб'єктів ринкової економіки;
- принципи функціонування та механізми сучасних ринків праці, капіталу й землі;
- принципи фінансових ринків – грошового, страхового, ринку цінних паперів.

Вступник повинен **вміти**:

- опанувати системні положення сучасної економічної науки на рівні макро- та мікроекономіки, а також світового господарства;
- розглядати засади наукового пізнання виробничих можливостей суспільства, поняття інститутів та їх ролі в економічному житті;
- вільно справлятися з задачами та питаннями, пов'язаним з еволюцією економічних систем і сучасним станом перехідних економік.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ знань і вмінь вступників

<i>Рівень</i>		<i>Бали</i>	<i>Характеристика усних відповідей</i>
Не склав		0 – 99	У вступника виникають значні труднощі у відповіді на питання. Здебільшого він відповідає на запитання лише «так» чи «ні».
Склав	Початковий	100	Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять.
		101 – 109	Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, відповідає на елементарні запитання короткими репліками, що містять певні недоліки.
		110 – 119	Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, дає відповіді на деякі питання, може частково відповідати на запитання співбесідника, допускаючи помилки різного характеру.
	Середній	120 – 129	Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, в основному відповідає на питання, але допускає помилки, його відповідь характеризується частковою доказовістю.
	Середній	130 – 139	Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, відповідає на питання, володіє основними категоріями, загалом досягає поставленої мети, проте допускає деяких помилок в обґрунтуванні висловленого.
		140 – 149	Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, успішно досягає мети, його відповідь загалом є змістовною та відповідає основним вимогам науковості, проте їй не вистачає самостійності суджень, їх аргументації, новизни, лаконізму, наявна певна кількість помилок тощо.
	Достатній	150 – 159	Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни. Відповідь вступника за своїм змістом спрямовується на розв'язання певної проблеми, загалом є змістовною, обґрунтовуються елементи особистісної позиції щодо предмета обговорення.
		160 – 169	Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, надає правильні відповіді, бере участь у діалозі з викладачем, висловлює судження і певною мірою аргументує їх за допомогою категорій, у діалозі з'являються елементи оцінних характеристик, узагальнень.
		170 – 179	Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, відповідає на належному рівні, бере участь у діалозі з відповідної

			теми, демонструючи загалом достатній рівень володіння предметом (чітко висловлює думки, виявляє вміння дати відповідь на запитання).
Високий	180 – 189		Вступник демонструє високий рівень знань з дисципліни, вміє формулювати думки, обґрунтовуючи власну позицію, відповідає на додаткові запитання.
	190 – 199		Вступник має глибокі знання про об'єкт вивчення, застосовує наукову термінологію, аргументує свої твердження і висновки, вміє порівнювати різні погляди на предмет обговорення, його відповідь відповідає встановленим вимогам.
	200		Вступник володіє категоріями дисципліни, вміє їх застосовувати для аналізу, демонструє вміння висловлюватись з конкретних питань, застосовуючи об'єктивні аргументи, вміє порівнювати різні погляди на предмет обговорення, його відповідь характеризується новизною та оригінальністю.

СТРУКТУРА ОЦІНКИ ТА ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ

Питання екзаменаційного білета оцінюється за шкалою від 0 до 200 балів. Загальна оцінка за вступне випробування визначається як середнє арифметичне оцінок за кожне питання поділене на кількість питань екзаменаційного білету.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Змістовний модуль 1. Загальні основи економічного розвитку суспільства

Тема 1. Предмет і функції економічної теорії.

Зародження і розвиток економічної теорії. Основні економічні проблеми. Предмет і метод економічної теорії. Позитивна та нормативна економічна теорія. Принципи економічного мислення. Зв'язок економічної науки з іншими науками.

Тема 2. Економічні потреби та інтереси економічних суб'єктів. Класифікація економічних потреб. Закон зростання потреб. Піраміда потреб Маслоу. Економічні інтереси суб'єктів : домогосподарств, фірм, держави.

Тема 3. Виробничі можливості суспільства. Ефективність виробництва.

Обмеженість виробничих ресурсів. Сутність і структура суспільного виробництва. Фактори суспільного виробництва. Економічна ефективність виробництва та її показники.

Тема 4. Продукт економічної діяльності: його структура та призначення.

Економічні та неекономічні блага. Споживчі та інвестиційні блага. Суспільні та квазісуспільні блага. Товари та послуги (субститути та компліменти).

Тема 5. Проблема вибору в економіці.

Основне економічне протиріччя. Альтернативи, критерії вибору. Альтернативна вартість вибору. Споживчий, виробничий та суспільний вибір.

Змістовний модуль 2. Формування і розвиток сучасних соціально-економічних систем

Тема 6. Спосіб організації економічних систем.

Сутність і структура економічної системи. Основні питання економічної системи: що виробляти, як виробляти, для кого виробляти. Спонтанний порядок та ієрархія. Трансакційні витрати.

Тема 7. Відносини власності в економічній системі.

Економічний зміст власності, її місце і роль в економічній системі. Типи, види та форми власності. Основні тенденції розвитку відносин власності на сучасному етапі. Реформування відносин власності в Україні. Сучасна теорія інституціоналізму.

Тема 8. Моделі економічних систем.

Класифікація економічних систем. Типи економічних систем. Традиційна економіка. Адміністративно-командна система. Ринкова економіка (чистий капіталізм). Сучасна змішана економічна система. Модель перехідної економіки. Сучасні моделі ринкової економіки: американська

модель управління; модель шведської, німецької, японської ринкової економіки.

Тема 9. Підприємство і підприємництво.

Підприємство як суб'єкт ринкової економіки. Форми і види підприємств. Суть підприємництва і умови його існування. Загальні економіко-правові основи розвитку підприємництва в Україні.

Тема 10. Гроші як інструмент ринкової економіки.

Виникнення грошей. Суть функції та види грошей. Грошова маса і рівновага на ринку грошей. Модель І. Фішера. Валютні відносини. Курс валют.

Тема 11. Теорія попиту та пропозиції.

Ринковий попит. Зміна попиту. Ринкова пропозиція: її зміст, функція і графік. Чинники впливу на пропозицію. Ринкова рівновага. Порушення ринкової рівноваги: надлишок товару, дефіцит товару.

Змістовий модуль 3 Кругообіг в ринковій економіці

Тема 12. Модель кругообігу ресурсів, економічних благ та доходів.

Роль ринкових суб'єктів (домогосподарств, фірм, держави) в економічному кругообігу. Схема ринкового кругообігу. Класифікація ринків.

Тема 13. Держава як суб'єкт економічних відносин.

Економічні функції держави. Форми і методи ДРЕ. Держава і ринок: досвід взаємодії в розвинутих країнах. Особливості ДРЕ у вітчизняній економіці на сучасному етапі Циклічність економічного зростання та необхідність державного втручання. Безробіття: його суть, причини і основні види. Рівень безробіття та його соціально-економічні наслідки. Інфляція: причини, види та основні напрямки антиінфляційної політики.

Тема 14. Доходи в ринковій економіці.

Функціональний розподіл доходів. Заробітна плата та чинники її диференціації. Позичковий відсоток на ринку кредитних відносин. Види земельної ренти. Прибуток підприємця. Види цінних паперів. Курс акцій. Трансферти.

Тема 15. Інфраструктура ринку.

Характеристика інфраструктури. Основні інститути інфраструктури. Товарні біржі. Операції фондової біржі. Банківська система. Фінансово-кредитні посередники на ринку капіталів. Служби зайнятості у функціонуванні ринку праці.

Тема 16. Конкуренція і моделі ринків.

Критерії визначення моделей ринку досконалої та недосконалої конкуренції. Ринок досконалої конкуренції. Ринок чистої монополії. Ринок олігополії. Ринок монополістичної конкуренції. Антимонопольне законодавство.

Тема 17. Економічні аспекти глобальних проблем.

Сутність та форми глобалізації. Наслідки та прояви глобалізації. Україна в системі глобалізації економіки.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Білецька Л. В. Економічна теорія (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка) : [навч. пос.] / Л. В. Білецька, О. В. Білецький, В. І. Савич. – 2-ге вид. перероб. та доп. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 688 с.
2. Мочерний С. В. Економічна теорія : [навч. посіб] / С. В. Мочерний. – К. : ВЦ «Академія», 2009. – 640 с.
3. Мочерний С. В. Основи економічної теорії : [навч. посіб] / С. В. Мочерний, О. А. Устенко. – 3-тє вид. стер. – К. : ВЦ «Академія», 2009. – 504 с.
4. Романюк М. Д. Економічна теорія : [навчальний посібник для студентів ВНЗ] / М. Д. Романюк, О. І. Івасишин, Н. П. Репела, Я. І. Татунчак. – Івано-Франківськ : Лілея Н-В, 2011. – 592.
5. Семененко В. М. Економічна теорія. Політекономія : [навчальний посібник] / За заг. ред. В. М. Семененка та Д. І. Коваленка. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 360 с.
6. Щетинін А. І. Політична економія : [підручник] / А. І. Щетинін. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 480 с.

Затверджено на засіданні кафедри економіки та соціально-поведінкових наук
(Протокол № 9 від «15» квітня 2024 р.)

Голова фахової
атестаційної комісії

Олександр КІРДАН

Завідувач кафедри

Олександр КІРДАН

**ЗГІДНО
З ОРИГІНАЛОМ**